

7-8.osztály

Az alábbiakban Kosztolányi Dezső egyik novelláját közöljük. Olvasd el az írást, majd válaszolj a hozzá kapcsolódó kérdésekre!

Az amerikai fiatalember

1. Hat-hét évvel ezelőtt összeismerkedtem egy rokonszenves amerikai fiatalemberrel, aki itt töltötte a nyarat. Bécsből, összerakható csónakján evezett le a Dunán. Mézszőke haja volt, kihajtott apacsinge, villogó, fehér foga. Egy társaságban mutatkoztunk be. Néhányszor meglátogatott bennünket. Mi őt egyszer. Mindössze ennyire emlékszem. Azután elutazott. Kicszeréltük névjegyünket. Megígértük, hogy majd írni fogunk egymásnak, de nem írtunk.
2. Múltkor levelet kaptam egy szállónkból. Egy másik amerikai írta, aki szintén itt időzött a feleségével. Nagyon sok amerikai van a világon. Mézszőke barátomra hivatkozva kérdezte, mikor tehetné tiszteletét. Közölte, hogy szegről-végről rokonok is. Közben tudniillik mézszőke barátom megnősült, de el is vált, ő – a levél írója – az én mézszőke barátom elvált feleségének a sógora.
3. A kapcsolat kissé távolinak, lazának látszott. Azt feleltem, bármikor kész örömet vendégül látjuk őket, már csak azért is, hogy halljunk valamit barátunkról, de ebben a pillanatban egész családunk náthalázban fekszik. Azt hittem, ezzel az ártatlan hazugsággal mindennek elvetem majd a gondját.
4. Tévedtem. Egy hétre rá az amerikai szeretetre méltó levélben az iránt érdeklődött, vajon felépültünk-e. Én hasonló szeretetre méltó levélben nyugtattam meg, hogy egészségesek vagyunk, mint a makk, s a hét végén meg is hívtam őket teára.
5. Akkor azonban tényleg valamennyien ágynak estünk. Lehetetlen volt betegséggel előállni. Ez pimasz hazugságnak látszott volna. Meg telefonoztattam, hogy sürgősen el kellett utaznunk. Most már azonban szégyenkeztem. Magam jelentkeztem. Hosszú, bocsánatkérő, alázatos levélben rimámkodtam, hogy jöjjenek el, maguk tűzzék ki a napot, az órát, nekünk mindegy, okvetlenül várjuk őket. Megérkezett a várva várt válasz: vasárnap délután hatra érkeztek.
6. Én a külföldiekkel mindig udvariasan viselkedtem. Szeretem őket, és szánom. Idegennek lenni valahol szinte szervi hiba. Messze a hazámtól én is úgy érzem magam, mint egy nyomorék. Ide-oda botladozom, nem ismerem az embereket, a szokásokat, a szavak és kifejezések napi árfolyamát. Bűnbánóan vezekelve vártam vendégeimet. Csakhogy aznap nyakig ültem a munkában. Egyre boldogabban, lázasabban dolgoztam. Kétségbeesetten tekintettem a rohanó mutatókra. Amint múlt az idő, az életemet adtam volna, hogy elmaradjon ez a találkozás.

7. Mit lehetett tennem? A betegség, a sürgős elutazás már kopasz mentség volt. Egy darabig meddően lázadoztam. Végre kora délután mentő ötletem támadt. Ezek a derék amerikaiak nem ismernek engem, csak egy ismerőst, akit én alig ismerek. Fölszólítottam egy régi cimborámat, egy állástalan mérnököt, aki két évig élt künn Angliában, s arra kértem, hogy helyettesítsen. Eleinte nem akart kötélni állni. Óradíjat ígértem neki. Akkor belement. Fölszólítottam egy angol nyelvtanárnőt is, hogy vállalja a teát a háziasszony tisztjéért a dupla óradíjért. Ő is hajlandónak mutatkozott erre.

8. Délután négykor úgy jelentek meg nálam mind a ketten, mint a bérnyílások. Bemutattam őket egymásnak. Megmagyaráztam, mi a szerepük. Általában viselkedjenek úgy, ahogy mi viselkednénk hasonló helyzetben. Többször mondják azt: „igen”. Néha azonban ezt is: „nem”. Az időse mondják azt: „szép”, a világ általános helyzetére: „borzasztó”. Mutassák a vendégeknek lakásunkat, esetleg családi arcképeinket is. A teát már főzték. Otthagytam őket.

9. A teadélután várakozáson felül sikerült. Fél tízig maradt együtt a meghitt társaság, s alig tudott elválni. Mérnök cimborám szerényen fogadta a bókákat, munkásságomat jelentéktelen semmiségnek nevezte, bevezette őket dolgozószobámba – véletlenül az ebédlőbe nyitott, de ez egyáltalán nem volt baj –, s a baráti emlékezés tűnődő mosolyával hallgatta, mi mindent élt meg azóta mézszínű amerikai barátom. A nyelvtanárnő a megértő hitvest alakította. Folyton a szavába vágott, és ellentmondott neki.

Másnap a szálló küldönce levelet hozott, s egy gyönyörű fehér orgonaágat. A hálás amerikaiak küldték. Biztosítottak, hogy soha életükben nem mulattak ily jól, s bármily sok szépet hallottak felőlünk, nem hitték, hogy én ily ragyogóan szellemes, megvesztegetően közvetlen vagyok, s feleségem ily háziasszony és vendégszerető.

10. Az amerikaiak hazautaztak. Otthon elmondták mézszínű barátomnak, milyen kedvesen fogadtuk őket, s mézszínű barátom áradozó levélben köszönte meg figyelmünket. Azóta állandóan levelezünk. Barátságunk mindinkább elmélyül. Hallom, hogy a mérnök is gyakran találkozik a nyelvtanárnővel.

11. A hazugság annyi, mint egy porszem. Azt reméltem, hogy elroppen a levegőbe. Nem így történt. Egyre jobban nő. Izgatottan várom a fejleményeket.

1. Kitől kapott levelet a történet elején az elbeszélő? Jelöld meg a helyes válasz betűjelét!

- ☐ A Rég nem látott amerikai ismerőstől.
- ☐ B Egy állástalan mérnöktől.
- ☐ C A későbbi amerikai vendégektől.
- ☐ D Egy magyar szállodától.

2. Milyen kapcsolat van a két amerikai között? Jelöld meg a helyes válasz betűjelét!

- ☐ A Nem ismerik egymást.
- ☐ B Egy helyen nyaraltak.

- ☐ C Régi barátok.
 - ☐ D Távoli rokonok.
-

3. Miért mondja le az első találkozót az elbeszélő? Jelöld meg a helyes válasz betűjelét!

- ☐ A Az egész család betegen fekszik.
 - ☐ B Nem akar találkozni az amerikaiakkal.
 - ☐ C Túl sokáig dolgozik aznap.
 - ☐ D Sürgősen el kellett utaznia.
-

4. Miért lett volna kínos bevallani a második találkozó lemondásakor, hogy beteg a család?

5. Írj két olyan kifejezést az 5. és a 6. szövegrészből, amelyek arra utalnak, hogy az elbeszélő lelkiismeret-furdalást érez!

- 1. _____
 - 2. _____
-

6. Miért sikerült megtéveszteni a külföldieket a látogatás alkalmával?

...

7. Miért nevezi a mérnök az elbeszélő munkásságát „jelentéktelen semmiségnek”? Jelöld meg a helyes válasz betűjelét!

- ☐ A Mert nem becsüli sokra az elbeszélő munkásságát.
- ☐ B Mert nem ismeri alaposan az elbeszélő munkásságát.
- ☐ C Mert rossz képet akar festeni az elbeszélőről.
- ☐ D Mert szerénykedni próbál az elbeszélő nevében.

8. Mivel árulta el majdnem a mérnök, hogy nem azonos azzal a személlyel, akinek kiadja magát az amerikaiak előtt?

...

9. Melyik szereplőt tartották az amerikaiak humorosnak és közvetlennek valójában? Jelöld meg a helyes válasz betűjelét!

- ☐ A A történet elbeszélőjét.
 - ☐ B A mézszőke fiatalembert.
 - ☐ C Az angoltanárnőt.
 - ☐ D Az állástalan mérnököt.
-

10. Milyen gesztussal fejezték ki az amerikaiak, hogy jól érezték magukat a találkozón? Jelöld meg a helyes válasz betűjelét!

- ☐ A Áradoztak a családról a mézszőke barátnak.
 - ☐ B Dicsérték a családfőt és a feleségét.
 - ☐ C Egy orgonaágot küldtek a családnak.
 - ☐ D Meghívták a családot Amerikába.
-

11. Összesen hány amerikaival találkozott az elbeszélő a történet során? Jelöld meg a helyes válasz betűjelét!

- ☐ A eggyel
 - ☐ B kettővel
 - ☐ C hárommal
 - ☐ D négygyel
-

12. Hogyan viszonyul a főszereplő a saját hazugságához az utolsó bekezdésben? Jelöld meg a helyes válasz betűjelét!

- ☐ A Ártatlan dolognak tartja továbbra is.
 - ☐ B Kiszámíthatatlannak tartja a következményeket.
 - ☐ C Megbánta, hogy hazudott.
 - ☐ D Úgy véli, szükségszerű volt, és újra ezt tenné.
-

13. Számozással állítsd időrendbe a történet eseményeit, kezd a legkorábbival!

. Az ürügyből valóság válik

. A színjáték

. Egy régi ismeretség

. Mi jöhet még?